

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-451-1-16>

FORMATION OF AN INTERNATIONAL MILITARY-TECHNICAL COALITION SUPPORT FOR UKRAINE: THE BRITISH FACTOR

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОАЛІЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ: БРИТАНСЬКИЙ ЧИННИК

Sukhobokova O. O.

*Ph. D. in History, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Modern and Contemporary History
of Foreign Nations
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Сухобокова О. О.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри нової та новітньої
історії зарубіжних країн
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Беззаперечним є факт, що міжнародна підтримка є однією з головних складових стійкості та перемоги України у неспровокованій загарбницькій російсько-українській війні, особливо – з початком її повномасштабної фази 24 лютого 2022 року. При цьому в мобілізації та згуртуванні світової спільноти на допомогу Україні визначну роль відіграють кілька держав, найбільш дружніх до неї та найбільш зацікавлених в зупинці російської агресії. Однією з них є Велика Британія, яка активно допомагає Україні від початку війни, з 2014 р. Ще напередодні повномасштабного вторгнення РФ в Україну вона зайняла лідерську позицію в Європі та одну з провідних у світі, поряд з США, Польщею та країнами Балтії, щодо політичної та військово-технічної підтримки України значною мірою завдяки особистій рішучій позиції її прем'єр-міністра Бориса Джонсона (2019–2022). Власне, саме він своєю підтримкою (у січні – лютому 2022 р. Велика Британія надала їй найбільшу допомогу з європейських країн, зокрема озброєнням) та завдяки дипломатії і особистій харизмі спонукав очільників інших країн, в тому числі найбільшого донора України – США, до активнішої підтримки нашої держави та ініціював і відіграв ключову роль у формуванні міжнародної коаліції військово-технічної допомоги Україні.

Наголошуючи, що неспровоковане вторгнення російських військ до України 24 лютого 2022 р. як найбільша війна в Європі після Другої

світової поставило під загрозу не лише самостійність і територіальну цілісність України, а й безпеку всієї Європи та світу і принципи міжнародного права. Б. Джонсон та його уряд, передусім міністри зовнішніх справ і оборони Ліз Трасс й Бен Воллес, розгорнули масштабну активну багаторівневу роботу з союзниками по НАТО, «Великій сімці» та «Великій двадцятці», країнами ЄС задля консолідованої підтримки України [3]. Напередодні вторгнення Б. Воллес здійснив низку поїздок країнами Європи, закликаючи надати Україні зброю, а 17 лютого 2022 р. під час візиту до Києва Л. Трасс було офіційно оголошено про створення з ініціативи Великої Британії тристороннього Альянсу з Україною та Польщею для оборони України [5].

Лідерство Лондона і персонально Б. Джонсона, який розглядав допомогу Україні ще і як особисту справу та питання моралі, мало вирішальне значення для України, зважаючи на величезний політичний та економічний потенціал Великої Британії – другої за військовим потенціалом країни НАТО й найближчого союзника США. Водночас Б. Джонсон усвідомлював необхідність створення коаліції держав для політичної, економічної та військової допомоги Україні, щоб «виступити єдиним фронтом проти путінської агресії» [1]. Недарма його план для Заходу по припиненню війни акцентував увагу на колективних зусиллях зі створення «міжнародної гуманітарної коаліції» для України. На той час з ініціативи і за координації Великої Британії 39 країн подали до Міжнародного кримінального суду найбільше в історії звернення про воєнні злочини РФ в Україні [4]. Тож вже у перші тижні вторгнення РФ в Україну окреслилося лідерство Лондона у згуртуванні світової спільноти для допомоги їй.

Зусилля Б. Джонсона зі створення коаліції військово-технічної допомоги Україні, лобювання цієї ініціативи лідерами країн Балтії та інших найбільш рішучих в опорі РФ держав Європи протягом кінця лютого – квітня 2022 р., активне долучення до неї США набули реального втілення внаслідок суттєвих успіхів України на полі бою – вигнання окупаційних військ з північно-східних областей наприкінці березня – початку квітня 2022 р., а також оприлюднення шокуючих фактів про звірства окупантів. Так, Б. Джонсон, реагуючи на воєнні злочини і злочини проти людяності росіян в Бучі та Ірпені, заявив, що Лондон «не заспокоїться, доки не переможе правосуддя», а він сам зробить усе можливе, щоб «знекровити військову машину Путіна» [2].

У практичній площині це отримало вияв у лобюванні надання Україні країнами НАТО озброєння для кращого захисту (системи

ППО, протитанкові ракети, високоточні боєприпаси та комплекси). Це було критично важливим для України: за даними Королівського об'єднаного інституту оборонних досліджень, кількісна перевага російської артилерії над українською в перші 1,5 місяці повномасштабного вторгнення становила близько 2:1, а до червня 2022 р. – 10:1 [9]. Найбільш затребуваною була високоточна потужна зброя, яка б дозволила ефективно стримувати ворога та перейти в контрнаступ, враховуючи велику різницю в потенціалі та технічних можливостях України та РФ, а також ППО, щоб захистити мирне населення та критичну інфраструктуру від постійних обстрілів.

Й оскільки більшість країн вагалася, боячись «ескалації конфлікту» та що військова допомога може опинитися у руках ворога, Велика Британія знову показала приклад рішучої підтримки України. 9 квітня 2022 р. Б. Джонсон прибув з візитом до Києва – одним із перших серед зарубіжних політиків, таким чином засвідчив цілковиту довіру і впевненість в українській владі, й оголосив про надання Україні високоякісного військового обладнання на 100 млн фунтів стерлінгів (в тому числі системи ППО) та анонсував новий пакет фінансової і військової допомоги [6].

У підсумку зусилля і наполегливість Лондона та його партнерів у просуванні ідеї створення міжнародної військово-технічної коаліції на підтримку України та складання сприятливої міжнародної кон'юнктури у квітні 2022 р. спричинилися до певної формалізації ініціативи та створення 26 квітня 2022 р. «Ukraine Defense Contact Group» (Контактної групи з допомоги Україні) – міжнародної коаліції надання Україні військової допомоги, до якої увійшло понад 50 країн (всі країни НАТО, більшість країн ЄС, союзники з Азії та Африки). Свою неформальну, більш поширену у ЗМІ назву, – формат «Рамштайн» – коаліція та її щомісячні зустрічі на рівні міністрів оборони і начальників генеральних штабів країн НАТО та їхніх партнерів отримали від однойменної американської авіабази в Німеччині, де 26 квітня 2022 р. відбувся перший форум, зібраний міністром оборони США Л. Остіном. Головна мета «Ukraine Defense Contact Group» – обговорення, синхронізація і прискорення надання військово-технічної допомоги Україні для прискорення закінчення війни; також у форматі Рамштайн обговорюють питання її підтримки після війни [7].

Коаліція одразу стала дієвим інструментом військової допомоги Україні (насамперед у знятті обмежень на постачання їй сучасної західної зброї) та, без перебільшення, поворотним моментом

у міжнародній підтримці нашої держави в російсько-українській війні. Однак й після створення об'єднання уряд Б. Джонсона зберігав лідерство у наданні військової допомоги Україні, постійно нарощуючи її обсяги і стимулюючи цим уряди інших країн вдаватися до аналогічних кроків. Так, 3 травня 2022 р. Б. Джонсон першим серед західних лідерів із початку вторгнення виступив перед українським парламентом, оголосивши новий пакет військової допомоги в обсязі 300 млн фунтів стерлінгів, наголосивши, що Велика Британія готова зробити для перемоги України все можливе.

Отже, курс Великої Британії на забезпечення сталої і зростаючої міжнародної підтримки України у війні, значні зусилля уряду Б. Джонсона знайшли підтримку інших держав і фіналізувалися створенням коаліції військово-технічної допомоги. Квінтесенцією політики уряду Б. Джонсона щодо міжнародної підтримки України можна вважати формулювання Ліз Трасс з її програмної промови 27 квітня 2022 р. щодо ролі Великої Британії як лідера зі створення коаліції допомоги Україні: «Війна в Україні – це наша війна – це війна кожного, тому що перемога України – це стратегічний імператив для всіх нас» [8].

Література:

1. Бережанський І. Джонсон закликав світ виступити єдиним фронтом проти путінської агресії *TCH*. 2022, 29 травня. URL: <http://surl.li/mjzuo> (дата звернення: 25.05.2024).
2. Джонсон – про звірства росіян: Ми не заспокоїмося, доки не переможе правосуддя. *Укрінформ*. 2022, 3 квітня. URL: <http://surl.li/mjzvl> (дата звернення: 27.05.2024).
3. Ерман Г. Як і чому Британія стає одним із найближчих союзників України. *BBC News Україна*. 2022. 1 лютого. URL: <http://surl.li/mjzsr> (дата звернення: 24.05.2024).
4. Лі Дж. Нашим суддею буде народ України, каже Борис Джонсон. *BBC News*. 2022, 6 березня. URL: <http://surl.li/mjzvf> (дата звернення: 25.05.2024).
5. Україна, Британія та Польща створили тристоронній альянс. *Укрінформ*. 2022, 17 лютого. URL: <http://surl.li/mjztlw> (дата звернення: 24.05.2024).
6. Boris Johnson meets Volodymyr Zelenskyy in unannounced visit to Kyiv. *The Guardian*. 2022. 9 квітня. URL: <http://surl.li/mjzwm> (дата звернення: 26.05.2024).

7. Mills Claire. Military assistance to Ukraine since the Russian invasion. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9477/CBP-9477.pdf> (дата звернення: 24.05.2024).

8. The return of geopolitics: Foreign Secretary's Mansion House speech at the Lord Mayor's 2022 Easter Banquet. *Foreign, Commonwealth & Development Office*. 2022, April 27. URL: <http://surl.li/bwgzr> (дата звернення: 27.05.2024).

9. Zabrodskyi M., Watling J., Danylyuk O., Reynolds N. Preliminary Lessons in Conventional Warfighting from Russia's Invasion of Ukraine: February – July 2022. Special Report. *Royal United Services Institute for Defence and Security Studies*. 2022, November 30. URL: <http://surl.li/mjzya> (дата звернення: 26.05.2024).